

Zdena (84) z Otrokovic už 27 let získává

Na začátku byla vnukova nemoc

JEJ VNUK PŘED MNOHA LETY ONEMOCNĚL LEUKEMIÍ. NAŠTĚSTÍ VŠE DOBRĚ DOPADLO, ALE ZDENU WASSERBAUEROVOU (84) Z OTROKOVIC TO PŘIMĚLO ZAČÍT SE ZABÝVAT PROBLEMATIKOU DÁRCOVSTVÍ KOSTNÍ DŘEŇ. OD TĚ DOBY DÍKY NÍ DOSTALO MNOHO LIDÍ NOVOU ŠANCI NA ŽIVOT. ZA 27 LET DOBROVOLNICKÉ PRÁCE, OSVĚTY A BESED TOTIŽ ZÍSKALA DO REGISTRU DÁRCŮ KOSTNÍ DŘEŇ VÍCE NEŽ 35 TISÍC DOBROVOLNÍKŮ. ZÁSLUHOU JEJÍHO ÚSILÍ SE TAK DESÍTKY NEMOCNÝCH DOČKALY NEZBYTNÉ TRANSPLANTACE. PŘITOM U NÁS KAŽDOROČNĚ POTŘEBUJE KOSTNÍ DŘEŇ KOLEM STO DVACETI PACIENTŮ.

Petr PODROUŽEK

„Před 27 lety onemocněl leukemií můj vnuk Pavlík, který měl tehdy sedm roků. Na pokoji v Olomouci s ním ležel Honzík, jemuž bylo teprve dva a půl roku. Zatímco Pavlík nepotřeboval kostní dřeň, Honzík ano. Tehdy bylo v registru necelých 15 tisíc dárců, tedy velice málo. Honzík za dva roky zemřel. Vnuk se vyléčil. Řekla jsem si, že člověk má od života nejen brát, ale taky něco vracet. Z vděčnosti za to, že jsme o Pavlíka nepřišli, jsem proto začala s nábořem dárců kostní dřeň. Chtěla jsem nějakého vhodného najít i pro Honzíka. Bohužel se to nestihlo,“ začíná svoje vyprávění paní Zdena, rodačka z Nedakonice u Uherského Hradiště. První nábor dárců kostní dřeň zorganizovala jako tehdejší účetní ve strojírně v Barumu. Z 500 pracovníků se jich přihlásilo 380. „V roce 1997 jsem například do registru za-

psala Karla Špačka, jenž kostní dřeň daroval o tři roky později Janě v Praze. Pomohl jí tak zachránit život. Rok předtím se mu narodil, v necelých sedmi měsících, syn. Neměl vyvinuté sítnice a nebylo ani jisté, že bude mentálně zdravý. Karel se mi později přiznal, že byl vděčný za to, že mohl jít kostní dřeň darovat. Prý si řekl, že když zachrání někomu život, tak jeho Martin bude nakonec zdravý. A vyšlo mu to. Letos v srpnu daroval kostní dřeň i jeho syn. Něco takového se mi do té doby ještě nestalo,“ líčí jeden z mnoha příběhů Zdena Wasserbauerová. Ten ji utvrdil v přesvědčení, že kdo udělá nějaký dobrý skutek a někomu pomůže, tomu se to v dobrém vrátí. I ona sama takovou zkušenost udělala před osmi lety, kdy měl znovu namále její vnuk Pavel. Ten se po studiích na filmové fakultě na Tchaj-wanu vydal na výlet do Vietnamu, kde však měl vážnou nehodu na motocyklu. Jeho život opět visel na vlásku. „Ukázalo se, že Pavlík musí

Zdena Wasserbauerová i přes svůj věk nepolevuje v dobrovolnické činnosti.

Paní Zdena získává dalšího dárcu.

26 **Aha!** pro ženy Foto pro Aha! autor, archiv rodiny Křížkových

lidi do registru dárců kostní dřeň

Stánek registrace případných nových dárců na brněnské akci Brno má radost až na kost, kterou také podpořila společnost B2F Media.

být operovaný. Lékaři ve Vietnamu si na to ale netroufli. Tak ho bylo nutné dopravit do Thajska. Kvůli krvácení do mozku se muselo použít letadlo bez tlakové kabiny. Vnuka operovali až šest dnů po havárii. Nakonec všechno dobře dopadlo. Proto pořád říkám, a to i těm mladým, že kdyby jen úsměvem, dobrým slovem někomu pomohli, tak se jim to v dobrém vrátí.“

Těžká práce

Zatímco v počátku jejich náborů bylo v republice kolem 15 tisíc dárců, dnes jich je u nás 130 tisíc a ve světě přes 41 milionů. Zdena Wasserbauerová jich se svými spolupracovníky získala přes 32 tisíc! Darovat chodí v průměru každý stovčacátý. „Je to ale pořád málo. Nejvíce mě mrzí, když jdou kolem rodiče, mají dvě zdravé děti a na naši žádost o registraci odpovídní, že se jich to netýká. Vždy si pomyslí, kdyby věděli, jaké mají štěstí. Přitom nikdy nevědí, kdy mohou taky nějakého dárcu potřebovat. Pokud se dárcé hledá v rodině, potom šance, že ji bude moci darovat sourozenec, je pouhých 25 procent. Pokud má někdo sourozenců více, potom samozřejmě existuje větší naděje. Nikdy ale není nic jisté,“ upozorňuje paní Zdena. V jejích náborových začátcích se při zápisu do registru odebrala ještě krev. Takže docházela na transfuzní oddělení ve Václavě. Těm, co darovali, byli předem zapsáni do registru dárců

kostní dřeň vzali o zkumavku navíc. „Bylo to nevhodné. Když jsem jezdila i po školách, fotbalových trénincích, tak se mnou musela vždy vyrazet kvůli odběru krve i zdravotní sestra. Před 17 lety se začaly brát minutové stěry z ústní dutiny. Stejně tak se kostní dřeň brala z pánevní kosti. Dnes je to hlavně z periferní krve, tedy jako v případě plazmy nebo krevních destiček. Napíchně se žíla, krev jde do separátoru a do druhé ruky se vám krev zase vrací. Separátor vyčistí kmenové buňky, a to je všechno. Buňky se přitom obnovují za deset dnů bez ohledu na to, jaký způsob odběru si dárcé vybere,“ popisuje, jak probíhá odběr. I když je to dnes tak jednoduché, tak lidé jsou bohužel k možnosti přihlásit se do registru dárců kostní dřeň hodně laxní. „Je to, bohužel, smutný přístup. Mnozí mají třeba strach z bolesti. Zbytečně. Jediné, co mohou cítit, je vpich jehly. Jsou ochotní třeba darovat do kasičky, ale dát kapku krve ne. Dokonce jsme požádali studující zdravotníky, jestli by nám někdo z nich nepřišel pomoci s nábořem. Nikdo se nepřihlásil. A co vím, tak ani z vyléčených pacientů se nám nikdo neozval, že by se chtěl aspoň takto odvděčit,“ dodává Zdena Wasserbauerová.

Radostné chvíle

Na druhou stranu ji třeba vlnit potěšilo, když za ní přijel vyšetřený Denis, jenž byl krátce na transplantaci mezi

17. a 22. rokem. I na něj Zdena Wasserbauerová prováděla nábor. „Řekl, že má pro mě překvapení, ale prozradí mi ho až na Slováckém roku v Kyjově. Přijel tam s osmiměsíčním synem Michálkem. Naštěstí si zavčas nechal zmrazit spermie. Tak jsem dostala krásný předvánoční dárek,“ usmívá se paní Zdena. Ve světě je akreditovaných 87 registrů dárců kostní dřeň. V počtu úspěšnosti transplantací jsme na prvním místě, co do počtu na tisíc obyvatel. Dárce se může stát zdravý člověk ve věku od 18 do 35 let, nesmí mít například cukrovku, vysoký krevní tlak, potíže se štítnou žlázou nebo astma. Pacient totiž přebírá od dárců i krevní skupinu a případné nemoci. Pročlený covid naopak nevádí. Pro úspěš-

nou transplantaci je potřeba deset shodných transplantačních znaků. Paní Zdena provádí dodnes nábor po středních a vysokých školách, mezi vojáky, hasiči i veřejností přibližně 70krát za rok. Všude vysvětluje, proč je tak nutné mít velký počet dobrovolných dárců kostní dřeň. Na akci se jí přihlásí do registru výjimečně i 300 lidí. Občas se stane, že dotyčný vyplní přihlášku do registru, ale nakonec před samotným odběrem cukne. S tím se ovšem musí počítat. Paní Zdenu to však od její činnosti neodradí. „Chtěla bych umět mluvit jako Komenský nebo Palacký, možná bych potom uměla lidi více přesvědčit nejen k zápisu do registru, ale i k samotnému darování kostní dřeň. A dát tak někomu dalšímu naději na život.“

Na pomoc Matějovi

Už rok a půl se paní Zdena snaží také získat vhodného dárcu kostní dřeň osmiletému Matěji Křížkovi (na snímku) ze Zlína. Tomu ve dvou měsících zjistili lékaři vzácnou Diamond-Blackfan anemii, kterou má v Česku asi jen deset dětí. Je závislý na krevních transfuzích, které dostává pravidelně každé čtyři týdny. Ty jsou sice účinné, nejsou však dlouhodobě udržitelným řešením. „Byla šance v dalším sourozenci, ke kterému jsme se nakonec odhodlali, kdyby u nich došlo ke shodě. To se však nestalo,“ říká Matějův táta Michal Křížka. „Matěj je vrozeně chytrý. V březnu byl v Brně na důkladném 40minutovém vyšetření v tunelu. Před tím mu řekli, že kdyby to nemohl vydržet, ať dá vědět a vyšetření se na chvíli přeruší. Primář podotkl, že to kolikrát nedají ani dospělí. Matěj to vydržel celou dobu, protože ví, že mu jde o život. Vyšetření ukázalo, že u něj krize ještě nastala, ale kdo ví, co přinese čas,“ říká Zdena Wasserbauerová.

KOUSEK KŘIVOKLÁTSKA VE SKLENICI MEDU

K výrobě Křivoklátské medoviny používáme med z vlastní včelí farmy KŘIVOKLÁTSKÉ VČELÁŘSTVÍ. Během celého procesu nedochází k žádnému tepelnému zpracování, a proto jsou v medovině zachovány všechny blahodárné látky medu.

Celý příběh medoviny a webu si můžete prohlédnout na www.eshop.ceskavcela.cz nebo na info@krivoklatskamedovina.cz

